



DEN NORSKE KIRKE

Agder og Telemark biskop

Det kongelige fornyings- administrasjons- og kirke departement
Postboks 8004 Dep
0030 OSLO

Dato: 09.11.2010

Vår ref: 06/353-6 GRH

Deres ref:

Høring - presesfunksjonen i Bispemøtet i Den norske kirke

Agder og Telemark biskop takker for anledningen til å uttale seg om en viktig sak for den framtidige utvikling av ledelsesstrukturen i Den norske kirke, jf. høringsnotatet av 28. sept. 2010.

Høringsnotatet gir først en fremstilling av sakens gang fra den ble tatt opp i Bispemøtet og fram til stortingsbehandlingen våren 2010. Departementet har lagt til grunn at endringene i gjeldende regelverk for Bispemøtet og preses blir så få og så små som mulig. En merker seg formuleringen at den foreslåtte ordning har "et visst midlertidig preg". En kan heller ikke unngå å bemerke at klare kirkelige, demokratisk baserte vota i saken er satt til side. Isteden dekker man seg bak en temmelig sløret formulering og går rakt i mot meget tydelige vedtak fra sentrale kirkelige organer: Departementet går etter "en samlet vurdering" inn for at det nye embetet lokaliseres i Trondheim. Det har også i offentligheten festet seg et inntrykk av at det er en "superbyråkrat" som skal utpekes. Det fremgår av de kirkelige utredninger fra starten av at det er en tilsynsførende *biskop* med tilknyttete presesoppgaver som skal utnevnes. Det er gjennom misvisende innspill nærmest skapt et bilde av at det er politikerne som har tenkt *kirkelig* i denne saken. Hovedpoenget med Oslo-lokaliseringen var å skape en enhetlig, samlet kirkeledelse, både av kort- og langsiktige hensyn. Så lenge de øvrige sentrale kirkelige organer er i hovedstaden, var det for Bispemøtet med ett unntak innlysende at preses burde lokaliseres tett på disse.

Arbeidsoppgavene

Videre merker en seg at arbeidsoppgavene i hovedsak blir som i dag. Det som tydeligere og tydeligere har vist seg, er at presesvervet svært ofte havner i spenningen mellom oppgavene i eget stift på den ene siden og de rikskirkelige og økumeniske forpliktelsene på den andre siden, - med forsømmelser til begge sider som uheldig konsekvens. Denne spenning er klart uttrykt også i høringsnotatet: "Erfaringen i dag er at preses har hatt en for stor arbeidsbelastning. Det har vært vanskelig å ivareta bispetjenesten i eget bispedømme og presesfunksjonen på en tilfredsstillende måte". Derfor er det både nødvendig og rett at et embete for en 12. biskop, med presesforpliktelsene tilknyttet, blir opprettet. Mine kritiske anførsler til den konkrete løsning av saken til tross: Jeg vil uttrykke takk og anerkjennelse for dette!

Når først plasseringen av presesvervet er gjort slik den er formulert, er det om å gjøre å tilrettelegge funksjonene og rammebetingelsene så godt som mulig. På de premisser som foreligger i høringsnotatet, er Agder og Telemark biskop enig i mange av høringsnotatets forslag:

- Tilsynstjenesten legges til Nidaros domprosti
- Preses gis fortrinn til Nidarosdomen og avgjør i spørsmål om bruken av denne
- Nidaros bispedømme får to biskoper, begge har sete i bispedømmerådet og blir dermed delegater til Kirkemøtet
- Preses møter i bispedømmerådet i avgrensede saker
- Nidaros biskop blir stedfortredende for preses hva angår dennes tilsynsfunksjon i domprostiet
- Visepreses er, som i dag, stedfortredende for preses i presesfunksjonene
- For øvrig forutsetter man at de to biskopene avklarer seg i mellom enkelte roller og tjenesteoppgaver.
- Fremdeles skal det være slik at preses ikke har instruksjonsmyndighet over de andre biskopene.

Prosedyre for utvelgelse

Høringsnotat skisserer en prosedyre for utvelgelse av preses: (1) Departementet ber Bispemøtet nominere tre kandidater i sin midte. (2) Bispemøtet nominerer, og (3) sender nominasjonen til Nidaros bispedømmeråd, menighetsrådene i domprostiet og de vigslede medarbeiderne i departementet. Disse avgir stemme. (4) Kirkerådet stemmer over de nominerte. (5) Bispemøtet prioriterer de tre kandidatene og oversender saken til departementet. (6) Regjeringen utnevner preses/den 12. biskopen.

Siden det her handler om en samkjøring av to anliggender – Bispemøtets valg av preses og utnevning av en ny, 12. biskop – vil Agder og Telemark biskop sterkt anmode om at biskopenes uttalelse gis tung vekt. Dette dreier seg i hovedsak om en *rikskirkelig* tjeneste i forlengelsen av den tidligere, internt tillitsvalgte preses.

Videre er stemmegivningen ikke klar i alle deler: Hvordan skal Bispemøtets prioritering forholde seg til stemmegivningen lokalt i Nidaros og i Kirkerådet? Her bør departementet komme med avklarende orientering.

En merker seg at stemmene fra proster og teologiske professorer er utelatt i denne prosedyren. Hvorvidt disse stemmegruppene i det hele skal medvirke ved bispevalg, er en generell problemstilling ved valg av biskop. Men når disse stemmene fjernes, vil det gi en forholdsvis sterk vekt til de lokale stemmene i Nidaros. Dette er påfallende og uheldig ved valg til en rikskirkelig tjeneste. En mer nærliggende og enklere modell kunne ha vært å la bispedømmerådet representere de lokale hensyn og Kirkerådet de nasjonale. Her kunne man eventuelt overveie en vekting av stemmene for å utligne en skjevhet i den foreslåtte prosedyren.

Det er videre påfallende at ”regjeringen vil ha tre kandidater i prioritert rekkefølge” å velge mellom. Å påberope seg valgmuligheten mellom tre personer i dette tilfelle, er urimelig. Alle biskoper i funksjon er, etter en omstendelig, demokratisk basert prosess, allerede prøvet og utnevnt av Kongen i statsråd, slik at Regjeringen burde ha nøyd seg med å be om ett navn fra Bispemøtet til utnevning. Både i statskirker som Den danske folkekirke og Church of England foreslås det nå ved bispevalg fra kirkens side kun ett forslag, og det gjelder ved første innvalg i bispekollegiet. Ved Den norske kirkes

presesvalg handler det om å utpeke en person som skal videreføre vervet som Bispemøtets preses på bakgrunn av allerede finsiktede kandidater.

Enkeltheter

Under ugunstige forhold og personsammensetning kan den ordningen som er skissert komme til å skape problemer i relasjonen mellom preses og Nidaros biskop. Det vil også være ansvarsområder å avklare nærmere mellom preses og Oslo biskop.

Det er i høringsnotatets pkt 7.3 en upresis formulering: Oslo biskop har nok representert Bispemøtet overfor kongehuset, men overfor storting og regjering har preses i de senere år ivaretatt Bispemøtets anliggender.

Hva angår preses' representasjon vil nok den i få tilfelle naturlig komme til å skje i Erkebispegården i Trondheim. Internasjonale kirkebesøk og delegasjoner vil høyst sannsynlig i hovedsak ha hovedstaden med Kirkens Hus og/eller Oslo bispegård som kontaktpunkt, som nå. Her kan det også ligge avklaringer som må gjøres mellom preses og Oslo biskop.

Notatets uklare, doble løsning på presesembetets plassering har i notatet fått sine konsekvenser i uklare og tvetydige formuleringer vedrørende kontor og bosted for preses. Her gjenstår det viktige spørsmål til fortsatt avklaring, spørsmål som ikke minst dreier seg om det daglige liv i tjenesten for den 12. biskopen.

Siden Bispemøtets sekretariat fortsatt vil være i Oslo, og siden preses og Bispemøtets generalsekretær ukene igjennom vil måtte arbeide nært sammen, ligger det i dette en betydelig føring for den bo- og kontormessige plassering av preses.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Høringsnotatet siterer fra stortingsmeldingen om saken, hvor det tydelig erkjennes at etableringen av den 12. biskop vil få budsjettkonsekvenser: lønn, driftsutgifter, reiser etc. Realistisk vil nyetableringen også kreve to nye lønnshjemler, en i Trondheim og en tilknyttet Bispemøtets sekretariat i Oslo.

Med vennlig hilsen


Olav Skjevesland,
biskop i Agder og Telemark